

STORTINGET

Representantforslag 35 S

(2021–2022)

fra stortingsrepresentantene Guri Melby, Abid Raja, Ane Breivik, Grunde Almeland og Ingvild Wettrhus Thorsvik

Dokument 8:35 S (2021–2022)

Representantforslag fra stortingsrepresentantene Guri Melby, Abid Raja, Ane Breivik, Grunde Almeland og Ingvild Wettrhus Thorsvik om mer europeisk samarbeid

Til Stortinget

Bakgrunn

Innledning

Regjeringen insisterer på at EØS-avtalen ligger fast, men vil allikevel utrede «erfaringene nærstående land utenfor EU har med alternative avtaler med EU». I tillegg vil regjeringen at «handlingsrommet i avtalen skal utredes og brukes aktivt». Istedenfor å forsøke å strekke handlingsrommet i EØS-avtalen for å holde Norge utenfor viktige europeiske samarbeidsområder bør regjeringen forsvare og fordype samarbeidet med EU. Norge trenger mer europeisk samarbeid, ikke mindre. Det finnes en rekke grep regjeringen kan gjøre for å fordype og forbedre Norges forhold til EU.

Utredning av alternativer til EØS-avtalen

Hver fjerde arbeidsplass i norsk næringsliv er eksportbasert. Det er først og fremst distriktsfylkene langs kysten som er helt avhengig av EØS. I 2020 var det Møre og Romsdal, Sogn og Fjordane og Nordland som toppet eksporttabellene hvis en legger innbyggertallet til grunn. Regjeringen har bestemt seg for å utrede alternativer til denne avtalen, grunnfjellet i det eksportrettede næringslivet langs kysten.

Det eneste alternativet som er bedre enn EØS-avtalen for Norge, er norsk EU-medlemskap. Det hadde gitt Norge bedre markedstilgang og en større rolle i å forme EUs framtid. Hvis regjeringen derfor insisterer på å utrede alternativer til EØS, bør den også utrede det alternativet som er best for Norge, nemlig norsk EU-medlemskap.

EUs rolle i grønn omstilling

EUs grønne giv er deres plan for å nå målet om å bli et netto nullutslippssamfunn innen 2050. Planen inneholder målsettinger om grønn omstilling på tvers av sektorer. Den grønne given inneholder også en omfattende grønn investeringsplan som skal bidra til at EU oppfyller sine klimamålsettinger. Medlemsland får automatisk tilgang til midler under EUs grønne giv, og Norge har tilsluttet seg deler av instrumentene under avtalen, som InvestEU. Norge har allikevel ikke full tilgang til alle programmer på lik linje med EU-medlemmer. Dette forhindrer norsk næringsliv fra tidlig deltakelse i prosjekter innen forskning, innovasjon og industri- og næringsutvikling. EU opererer med partnerskapsavtaler med en rekke tredjeland og på en rekke områder. En partnerskapsavtale knyttet til EUs grønne giv ville gitt norsk næringsliv likeverdig tilgang til alle programmene som omfatter grønn omstilling i EU.

EUs grønne giv er imidlertid ingen lovgivende pakke, men et sett målsettinger. For å levere på sine klimapliktelser har EU-kommisjonen lansert «Klar for 55», en omfattende pakke som skal tilpasse EU-lovgivning på en rekke områder for å sikre at den bidrar til å oppnå EUs mål om å redusere utslipp med minst 55 prosent innen 2030 sammenlignet med 1990-nivået. En del av det som foreslås i «Klar for 55», vil være EØS-relevant,

men det vil være utfordrende å implementere endringene raskt nok i norsk lovverk til å sikre at norsk næringsliv ikke må forholde seg til forskjellige standarder i Norge og i EU. For å unngå forsinkelser må regjeringen ha en uttalt plan for å prioritere endringer som følger av «Klar for 55».

EU's fjerde jernbanepakke

EU's fjerde jernbanepakke inneholder regler som skal forenkle og harmonisere prosessene for å gi tillatelse til nytt togmateriell og gi sikkerhetssertifikat til togselskaper. Dette vil forenkle togtransport på tvers av landegrenser og gjøre det enklere å anskaffe nye togsett. Jernbanepakken samler også arbeidet med sikkerhets-tilsyn og tillatelser for togmateriell hos ett organ, slik at de som produserer togsett, får en enklere hverdag. Disse og andre grep skal bidra til at man får en dobling av persontrafikk med høyhastighetstog i Europa innen 2035. Pakken er innlemmet i norsk lovgiving, men regjeringen skriver i Hurdalsplattformen at de

«så raskt som mulig [vil] gå i dialog med EU med mål om å sikre Norge unntak fra deler av bestemmelsene i EU's fjerde jernbanepakke».

Det er ikke klart hvilke deler av jernbanepakken regjeringen vil sikre unntak fra, men unntak vil uten tvil svekke norsk jernbane og muligheten for flere togforbindelser til EU.

Fullt medlemskap i ulike EU-byråer

EU har lagt mye av sitt regulatoriske arbeid til over 40 byråer på ulike saksfelt. Dette er viktige fora for samarbeid og utveksling og for oppfølging av konkret EU-lovgiving. I et stadig mer omfattende EU-samarbeid har byråene blitt stadig viktigere, selv om de ikke dekkes ek-

splisitt av EØS-avtalen. Norge har i dag begrenset medlemskap i flere av EU's byråer og deltar dermed i mange viktige arbeidsgrupper. Som EØS-land har Norge som regel begrenset eller ingen stemmerett. Dette begrenser Norges evne til å ha innflytelse på viktig EU-lovgiving som påvirker norske rammevilkår på en rekke områder. Fullt medlemskap på lik linje med medlemsland vil gi Norge en annen mulighet til å påvirke politikkutforming enn med dagens status.

Forslag

På denne bakgrunn fremmes følgende

f o r s l a g :

1. Stortinget ber regjeringen sikre at en eventuell utredning av alternativer til EØS-avtalen også innebærer en utredning av hva norsk EU-medlemskap vil innebære for norske borgere og norsk næringsliv.
2. Stortinget ber regjeringen inngå en egen partneravtale med EU for å sikre full deltakelse i EU's grønne giv for å klare målsetningen om å skape et klimanøytralt samfunn innen 2050.
3. Stortinget ber regjeringen snarest komme tilbake til Stortinget med forslag for å implementere endringer i norsk lov og forskrift for å sikre fullt samsvar med EU's «Klar for 55»-pakke.
4. Stortinget ber regjeringen sikre at alle bestemmelsene i EU's fjerde jernbanepakke fortsatt skal gjelde for Norge.
5. Stortinget ber regjeringen søke fullt medlemskap i finansbyråene EBA, EIOPA og ESMA, det europeiske jernbanebyrået (ERA) og EU's energibyrå ACER.

25. november 2021

Guri Melby

Abid Raja

Ane Breivik

Grunde Almeland

Ingvild Wettrhus Thorsvik

